

דו"ח הוועדה להערכת איכות של
התוכניות להוראת לשון עברית
מכללת גורדון

2019

תש"ף

תוכן העניינים

- פרק 1: רקע 2
- פרק 2: תהליכי עבודה של הוועדה 3
- פרק 3: הערכת איכות של תוכנית הלימודים להוראת לשון עברית במכללת גורדון 4
- פרק 4: המלצות 8

נספחים

- נספח 1: כתב המינוי של הוועדה 10
- נספח 2: סדר יום הביקור 11
- נספח 3: עקרונות לבניית הסילבוסים 12

פרק 1 : רקע

בהתאם להחלטתה להעריך את תוכניות הלימודים להכשרת עובדי הוראה בתחום הוראת הלשון העברית, מינתה המועצה להשכלה גבוהה (מל"ג) את הוועדה להערכת איכות של התחום בהרכב הבא :

- פרופ' דורית רביד, בית הספר לחינוך, אוניברסיטת תל-אביב – יו"ר הוועדה
- פרופ' רינה בן-שחר, מכללת אורנים, אוניברסיטת חיפה¹
- ד"ר אהרן הורנקוהל, הפקולטה ללימודי אסיה והמזרח התיכון, אוניברסיטת קיימברידג'
- פרופ' זהר לבנת, המחלקה ללשון העברית וללשונות השמיות, אוניברסיטת בר-אילן
- פרופ' חנה עזר, מכללת לוינסקי לחינוך²
- פרופ' סטיב פסברג, החוג ללשון העברית, האוניברסיטה העברית
- פרופ' אורה שורצולד, המחלקה ללשון העברית וללשונות השמיות, אוניברסיטת בר-אילן³
- ד"ר עמליה בר-און, לימודי הפרעות בתקשורת, אוניברסיטת תל-אביב

הגב' תמר מעגן-אפרתי ריכזה את עבודת הוועדה מטעם המועצה להשכלה גבוהה.

במסגרת עבודתה התבקשה הוועדה⁴

1. לבחון את דוחות ההערכה העצמית שהוגשו על ידי המוסדות המקיימים תוכניות לימודים להכשרת עובדי הוראה בתחום לשון עברית ולקיים ביקורים במוסדות אלה.
2. להגיש למל"ג דו"ח פרטני עבור כל אחת מתוכניות הלימודים הכולל את ממצאי הוועדה והמלצותיה.
3. להגיש למל"ג דו"ח כללי הכולל הערות רוחביות בנוגע לתחום המוערך ולמקומו במערכת ההשכלה הגבוהה ובישראל בכלל.

תהליך ההערכה כולו התבצע בהתאם להנחיות המל"ג לכתיבת דו"ח הערכה עצמית במכללות לחינוך מפברואר 2018.

¹ בהתאם למדיניות המל"ג, לשם הימנעות מניגוד עניינים, פרופ' רינה בן-שחר לא השתתפה בהערכת תכנית הלימודים במכללת אורנים ובמכללה הערבית.

² בהתאם למדיניות המל"ג, לשם הימנעות מניגוד עניינים, פרופ' חנה עזר לא השתתפה בהערכת תכנית הלימודים במכללת לוינסקי.

³ בהתאם למדיניות המל"ג, לשם הימנעות מניגוד עניינים, פרופ' אורה שורצולד לא השתתפה בהערכת תכנית הלימודים במכללת תלפיות.

⁴ כתב המינוי של הוועדה מצורף בנפסח מס' 1 לדו"ח זה.

פרק 2: תהליכי העבודה של הוועדה

הוועדה התכנסה לראשונה במרץ 2019. בישיבתה דנה הוועדה בנושאים עקרוניים הנוגעים למערכת ההשכלה הגבוהה בישראל, לפעילות הערכת האיכות בכלל ובמכללות האקדמיות לחינוך בפרט.

במסגרת פעילותה קיימה הוועדה ביקורים בכל המכללות האקדמיות לחינוך אשר מוסמכות להעניק תארים בתחום הוראת לשון עברית. הביקורים התקיימו בשני סבבים בחודש מרץ ובחודש מאי 2019 במכללות הבאות:

מכללת לוינסקי, מכללת תלפיות, מכללת אורות ישראל, מכללת בית ברל, מכללת אמונה-אפרתה, המכללה הערבית בחיפה, מכללת אורנים, מכללת גורדון, מכללת דוד ילין, מכללת הרצוג מכללת אחוה, ומכללת קיי.

במהלך ביקורים אלה נפגשה הוועדה עם בעלי תפקידים בהנהלת המוסד, בהנהלת התוכנית, סגל, סטודנטים ובוגרים.

דו"ח זה עוסק בחוג להוראת לשון עברית במכללת גורדון. ביקור הוועדה במכללה התקיים ב-14 במרץ 2019.

סדר היום של הביקור מצורף בנספח 2 לדו"ח זה.

בביקור זה השתתפו מבין חברי הוועדה: פרופ' דורית רביד, פרופ' אורה שורצולד, פרופ' רינה בן-שחר, ד"ר אהרן הורנקוהל.

הוועדה מודה להנהלה הבכירה במוסד ולתוכנית ללשון עברית על דו"ח ההערכה העצמית ועל קבלת הפנים והאירוח האדיב בעת יום הביקור של נציגי הוועדה במוסד.

פרק 3: הערכת האיכות של תוכנית הלימודים להוראת לשון עברית במכללת גורדון

דו"ח זה מתייחס למצב הקיים בעת ביקור הוועדה במוסד ואינו מתייחס לשינויים שחלו מאז. דו"ח זה מתעד את המסקנות אליהן הגיעה ועדת הערכת האיכות בהתבסס על המסמכים אשר נמסרו על ידי המוסד, מידע שהתווסף במהלך השיחות במוסד, דיונים והבחנות של הוועדה ומידע אשר זמין לוועדה.

1. מבוא

האקדמית גורדון היא מכללה חיפאית ותיקה, שנוסדה כסמינר גורדון בשנת 1953, בעקבות מיזוג הסמינר של בית הספר הריאלי עם הסמינר של זרם העובדים. המכללה רואה את עצמה כפועלת ברוח ערכי התנועה הציונית. המכללה מעניקה תואר B.Ed במסלולים לבית הספר היסודי, לבית הספר העל-יסודי, לגיל הרך ולחינוך מיוחד. הלימודים בחוג ללשון מתקיימים במכללה במתכונת דו-חוגית, במסגרת הכשרת מורים לבית הספר העל-יסודי. במכללה פועלות גם ארבע תוכניות לימודים לתואר שני M.Ed.

הקמפוס של המכללה ברחוב טשרניחובסקי בחיפה שופץ ושודרג. הוקצו בו חללים לסטודנטים, הן למפגש חברתי הן ללימוד. הספרייה מרווחת ומשוכללת, בעלת מגוון רחב של ספרים וכתבי עת. נבנה במכללה מרכז טכנולוגי עשיר ומשוכלל מאוד, אף כי לא נראה שהוא מנוצל לפיתוח אמצעים ללימוד לשון עברית ולהעשרת דרכי ההוראה בעברית. יצוין שהמכללה מקיימת קשרים עם מוסדות בחו"ל. גויסו כספים מהאיחוד האירופי דרך תוכנית אראסמוס. לא הובהר אם סטודנטים ללשון עברית לוקחים חלק בתוכנית חילופי הסטודנטים עם האיחוד האירופי.

ההנהלה משדרת דינאמיות ואופטימיות, מדרבנת ליוזמות ומגלה עניין בתרומה לקהילה.

2. הערכת איכות ותהליך הערכה עצמית

תהליך ההערכה נעשה בהובלת ראש החוג ובשיתוף גורמים שונים במוסד. נשיא המכללה היה מעורב בעיצוב דרכי העבודה. נערכו ישיבות צוות לבניית חזון החוג. חברי הסגל תרמו לגיבוש הדוח.

3. חזון ויעדים

המכללה מכריזה שהיא שואפת להכשיר מחנכים ומנהיגים מובילים, מעודדת למידה, חדשנות ומצוינות לשם התמודדות עם עשייה חינוכית וחברתית במאה העשרים ואחת. פריסת החזון מבליטה את התרומה לקהילה, את החינוך להוראה ולהנהגה בחברה רב-תרבותית, וערכים של צדק חברתי, שוויון וחינוך הומניסטי.

4. תוכנית הלימודים

החוג ללשון עברית באקדמית גורדון הוא חוג צעיר, בן כ-5 שנים. יש לחוג בינתיים רק מחזור אחד של בוגרים. בשנת 2014 אישרה המועצה להשכלה גבוהה לפתוח את התוכנית, ובשנת 2017 ניתנה לחוג הסמכה קבועה לפעול. ניכר שהחוג עדיין בתהליך צמיחה והתגבשות.

חזון החוג מבטא שאיפה להכשיר מורים יצירתיים, מעודכנים ובעלי יוזמה, אוהבי לשון המכירים בה כנכס תרבותי וחברתי, שדרך ההוראה שלהם מתאימה לעידן הטכנולוגי. כן שואף החוג להכשיר מורים בעלי ערכים המעורבים בקהילה, מורים יוזמים ומשפיעים.

פריסת שיעורי הדיסציפלינה טובה ומספקת, הן מבחינת לימוד הרבדים ההיסטוריים של העברית, עם שיעור בתולדות הלשון ושיעורים בלשון המקרא, לשון חז"ל, לשון ימי הביניים, הן במישורים המבניים השונים של השפה: תורת ההגה, תורת הצורות, תחביר ברמות שונות, סמנטיקה. ניתנת תשומת לב לעברית כשפה שמית – יש שיעור מבוא בבלשנות כללית ושמית (שיעור בעל נושאים רבים מאוד, שספק אם אפשר להקיפם בשיעור סמסטריאלי אחד) ויש שיעורים בערבית ובארמית. נוסף לכך כוללת התוכנית את נושאי הפסיכולינגוויסטיקה, חקר השיח והפרגמטיקה. נראה שחסר קורס שנתי (אולי סמינריון) על התגבשות העברית החדשה.

יצוין שכוונת החוג לדחות את לימוד תורת הצורות משנה ב' לשנה ג' אינה הגיונית, למרות הרצון לעבות את לימודי הדיסציפלינה בשנה ג', משום שהמורפולוגיה היא גרעין ידע מכריע בלימודי לשון, והיא גם חיונית לידע של המתכשרים להוראה. בלי ידע מורפולוגי טוב יתקשו הסטודנטים ללמד שיעורי לשון בהתנסות בביה"ס העל-יסודי. אשר ללימוד תורת ההגה, עדיף להתוודע לתחום כבר בשנה א', ולא לדחות שיעור יסודי כזה, המהווה מצע לתורת הצורות, לשנה ב'.

הסילבוסים של רוב השיעורים טובים. תשומת לב מוקדשת בתוכנית להבנה, הבעה וכתביבה. במסגרת החוג ניתנים שלושה קורסים בהבעה בע"פ, בהבנה ובכתביבה, המיועדים ללשונאים. הסטודנטים מעידים כי שיעורים אלה תרמו להם ידע ויכולת התמודדות עם הוראת המקצוע בבית הספר, שחלק נכבד ממנו מוקדש להוראת ההבנה והכתביבה. חלק מהסילבוסים אינם מקצועיים דיים, ובין השאר נשענים על ביבליוגרפיה מיושנת.

ייחוד לתוכנית במתכונתה לפני השינויים המתוכננים הוא קיומם של שיעורים בהיבטים של התפתחות שפה ולקויות שפה, אך נראה שמוקד זה ייחלש עם הביטול המתוכנן של הקורס "לקויות שפה", ועם העברתו של הקורס "התפתחות שפה" מלימודי הדיסציפלינה ללימודי היסוד. בתוך תוכנית החוג יישאר רק הסמינריון "הפסיכולוגיה של הלשון" בתחום זה. יש לשקול את מעמדו של התחום הפסיכולינגוויסטי, המיוחד לחוג ללשון עברית במכללת גורדון, שיש בה מרצים טובים היכולים לטפח אותו.

5. ההכשרה להוראה

הנהלת המכללה וראשי המסלולים מעלים על נס את הקשר ההדוק שיוצרת המכללה עם בתי הספר שבהם עושים הסטודנטים את ההכשרה המעשית, ועם בית ספר חלש, משכבה סוציו-אקונומית נמוכה, שהם בחרו לטפח. להכשרה בביה"ס שני מודלים: מודל מקובל של מורה חונך, סטודנט/ית ומדריכה פדגוגית, וגם מודל חדש יותר שיזמה המכללה, הכשרה של "עמית-אקדמיה", שקדם למודל "אקדמיה-כיתה". במודל זה, שעליו גאוות המכללה, המכללה מטפחת בית ספר מסוים, והסטודנטים המתנסים בו משתלבים בבית הספר כחלק מצוות המורים. הסטודנטים השותפים לפרויקט "עמית-אקדמיה" מקבלים מענק לימוד גבוה והשתתפות בהוצאות נסיעה. המכללה עובדת עם שבעה בתי ספר, ביניהם

בתי הספר האיכותיים ליאו באק והריאלי. שיתוף הפעולה עם בתי הספר מתבטא בין השאר בקשרים שמקיימת המכללה עם מורים מבתי הספר, המגיעים למכללה ומשתלמים בה בשיטות הוראה חדשניות. ליווי הסטודנטים אינטנסיבי, ונראה שצוות המרצים בחוג קשוב לתכנים הנלמדים בשיעורי הלשון בביה"ס, ומנסה לתת להם מענה בתוכנית החוג. ראש החוג ללשון אחראית גם על העבודה המעשית, מה שעשוי לחזק את הקשר בין לימודי הדיסציפלינה לבין הפדגוגיה.

הסטודנטים והבוגרים שעימם דיברנו ציינו את הקשר הטוב בין לימודי החוג לבין העבודה המעשית, ואת הרלוונטיות של מה שלמדו במכללה לעבודתם בביה"ס. עם זאת, ניכר כי קיימת סתירה כלשהי בין היוזמות להכשרה פדגוגית חדשנית לבין ההדרכה הפדגוגית המתקיימת בפועל בשטח.

נראה שאין די בסדנה בהוראת הלשון לשם הכשרה דידיקטית ראויה במקצוע. דרוש שיעור דידיקטי עיוני בעל ראייה רחבה, שאינו כפוף לאירועי ההתנסות בשטח. שיעור כזה אמור לעסוק באופן מתוכנן באופי מקצוע הלשון בביה"ס, במטרותיו, בתוכנית הלימודים בלשון וביחס בין חלקיה, ובדרכי הוראת הנושאים השונים הכלולים בה. רצוי שאת השיעור הזה ילמד/תלמד מרצה בעלת תואר שני לפחות (בלשון עברית), ובעלת ניסיון בהוראה בביה"ס העל-יסודי. מובן שיש לקיים קשר אמיץ בין השיעור הדידיקטי העיוני לבין הסדנה בהוראת הלשון.

יצוין שמקרב המדריכות הפדגוגיות רק מדריכה אחת היא בעלת תואר שני בלשון עברית. רצוי לעודד את המדריכות הפדגוגיות להרחיב את ההשכלה הלשונית האקדמית שלהן, או להעסיק מדריכות פדגוגיות בעלות תואר שני לפחות בדיסציפלינה.

6. סגל

בחוג ללשון שנים עשר מרצים, תשעה מרצים בלימודי הדיסציפלינה (אחת מהם מרצה לערבית) ושלוש מדריכות פדגוגיות. לשתי מדריכות פדגוגיות יש אמנם תואר שני, אך לא בלשון עברית. ההשכלה שלהן בלשון עברית היא השכלת תואר ראשון בלבד. רק למדריכה פדגוגית אחת יש תואר שני בלשון עברית. לשישה מרצים בחוג ללשון יש תואר דוקטור, ומרצה אחת הגישה את עבודת הדוקטור שלה, כך שמדובר בכמעט שבעה מרצים בעלי דוקטורט בחוג, מתוך תשעה מרצים דיסציפלינריים. בקורות החיים של חלק מהמרצים יש ניסוחים לא מדויקים, הן באשר לתואר האקדמי הן בהיסטוריה של הלימודים, וראוי לדייק.

7. סטודנטים ובוגרים

הסטודנטים והבוגרים מעריכים מאוד את החוג ללשון במכללת גורדון: את הידע הרחב שהוא מעניק להם, את הקשר עם המרצים, את הרלוונטיות של הלימודים בחוג לעבודה שלהם בבית הספר. לדבריהם החוג ללשון קשה ותובעני ובעל יוקרה.

הסטודנטים והבוגרים שפגשנו מדברים עברית רהוטה, מכבדים את הלשון ואוהבים אותה, ונראה שהם אוהבים את עבודתם כמורים ללשון בבית הספר. הסטודנטים והבוגרים הם עדות לכך שהמרצים בחוג משקיעים ואכפתיים, ושעבודתם מביאה לתוצאות טובות בידיע ובערכים, גם לתלמידים דוברי הערבית שבתוכנית (ערבים ודרוזים).

8. מחקר

רוב חברי הסגל אינם עוסקים במחקר, או פרסמו מעט מאוד. למעשה מדובר בצוות מרצים שאינם חוקרים. מדיניות המכללה המעודדת מחקר (לפי דברי נשיא המכללה וראשי המסלולים) ומקיימת קשר עם מוסדות מחקר בחו"ל אינה ניכרת באופי חברי הסגל של החוג ללשון. נשיא המכללה ציין בפני הוועדה שאין למכללה בעיה לגייס סגל מרצים איכותיים, אבל תמונת ההתפרסות של המרצים מאכזבת: יש מרצים העובדים בהיקף משרה רחב, חלקם בעלי תואר דוקטור אבל אינם חוקרים או דוקטורים, ודווקא מרצה בעל פרסומים חשובים עובד בחלקיק משרה. יש לעודד מרצים מבטיחים להתמקד בעבודה במכללת גורדון ולתגמל אותם על מחקר. ראש החוג היא בעלת ראייה מקיפה ונבונה, מבינה היטב את צורכי החוג ואחראית לבניית תוכנית טובה של החוג, ויש לעודד אותה לעסוק במחקר. בינתיים אין לחוג דמות אקדמית-מדעית מובילה ופורצת דרך, וכדאי להנהלה להידרש לעניין זה.

9. חוזקות וחולשות

חוזקות ונקודות לשימור:

- המכללה משדרת דינמיות ואופטימיות, מפתחת את הקמפוס, יוזמת פרויקטים ומעודדת את הסטודנטים למעורבות בקהילה.
- הסטודנטים השותפים לפרויקט "עמית-אקדמיה" (בהתנסות המעשית) מקבלים מענק לימוד גבוה והשתתפות בהוצאות נסיעה.
- קיים קשר הדוק בין הלימודים הדיסציפלינריים להכשרה המעשית.
- תוכנית הלימודים של החוג ללשון מגוונת ומאוזנת.
- הסטודנטים מגלים אהבה רבה ללימודי הלשון וחדורים תחושת שליחות. הם אוהבים ומעריכים מאוד את המרצים שלהם.
- לחוג ללשון במכללה יש ייחוד – קבוצת קורסים בתחום הפסיכולינגוויסטיקה, התפתחות שפה ולקויות שפה.

חולשות:

- רוב המרצים אינם עוסקים במחקר.
- חוסר איזון בין חלקיקי משרה למרצים מבטיחים לבין היקפי משרה גדולים למרצים אחרים.
- מדריכות פדגוגיות בלא השכלה לשונית של תואר שני בלשון עברית.
- היעדר דמות אקדמית-מדעית מובילה, בעלת הישגים מחקרניים, בחוג ללשון.

פרק 4: המלצות

המלצות הכרחיות

- הרחבת המשרה של מרצים מבטיחים בעלי פוטנציאל מחקרי
- חלוקת חלקי משרה בחוג באופן הגיוני, המונע פערים מוגזמים בין מרצים המלמדים שעות בודדות בחוג, לבין מרצים המלמדים משרה מלאה ויותר
- גיוס מרצים חוקרים לחוג; עידוד מרצים-חוקרים לחקור והענקת גמול על מחקר
- שיפור סילבוסים לא מקצועיים ותיקון אי-דיוקים (ראו נספח 3)

המלצות חשובות

- טיפוח תחום רכישת השפה, לקוויות למידה ופסיכולינגוויסטיקה ושמירה עליו במסגרת החוג ללשון
- פתיחת קורס עיוני בדיקטיקה של הלשון, בצד הסדנה להוראת הלשון העברית
- גיוס מדריכות פדגוגיות בעלות תואר שני בלשון עברית
- עידוד הכשרה פדגוגית חדשנית
- השארת הקורס בתורת הצורות בשנה ב', והימנעות מדחייתו לשנה ג'
- הקדמת הקורס בתורת ההגה משנה ב' לשנה א'
- פתיחת קורס שנתי על התגבשות העברית החדשה

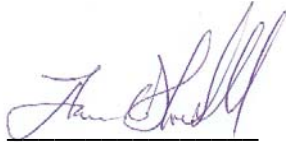
המלצות רצויות

- עריכת התוכנית הכתובה: מניעת אי-דיוקים, תיקון אי-התאמה בין פירוט הקורסים לבין ההרחבות וההסברים, רישום קורסים במקומות המתאימים: לימודי הליבה של החוג, לימודי העשרה, לימודי יסוד.
- ניסוח מדויק של קורות חיים והימנעות מערפול ואי-דיוקים.

על החתום

רינה זן-שחר

פרופ' רינה זן-שחר

ד"ר אהרון הורנקוהל

חנה עזר

פרופ' חנה עזר

פרופ' אורה שורצולד

ד"ר דורית רביד

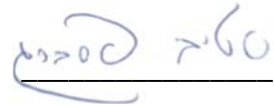
פרופ' דורית רביד – יו"ר הוועדה

ד"ר עמליה בר-און

פרופ' זהר לבנת

פרופ' סטיב פסברג

נספח 1: כתב המינוי של הועדה

ח' טבת, תשע"ט
16 דצמבר, 2018

לכבוד

פרופ' דורית רביד, אוניברסיטת תל-אביב – יו"ר הועדה
פרופ' רינה בן-שחר, אוניברסיטת חיפה ומכללת אורנים
ד"ר עמליה בראון, אוניברסיטת תל-אביב
ד"ר אהרן הורנקוהל, אוניברסיטת קיימברידג'
פרופ' זהר לבנת, אוניברסיטת בר-אילן
פרופ' חנה עזר, מכללת לוינסקי לחינוך
פרופ' סטיב פסברג, האוניברסיטה העברית
פרופ' אורה שורצולד, אוניברסיטת בר-אילן

מכובדיי,

המועצה להשכלה גבוהה שמה לה למטרה לשפר ולהבטיח את המשך המצוינות והאיכות של ההשכלה הגבוהה בישראל, בין השאר באמצעות תהליכי הערכה שוטפים של תחומי לימוד במוסדות האקדמיים.

בהמשך להחלטתה מיום 9.6.2015 הקימה המועצה להשכלה גבוהה ועדת הערכה שתבחן את תכניות הלימודים להכשרת עובדי הוראה בתחום הוראת לשון עברית במכללות האקדמיות לחינוך.

במסגרת עבודתה מתבקשת הועדה:

1. לבחון את דו"חות ההערכה העצמית של המוסדות המקיימים תכניות לימודים בתחום זה.
2. לערוך ביקור בכל אחד מהמוסדות המוערכים.
3. להגיש למועצה להשכלה גבוהה דו"חות פרטניים ביחס לכל מוסד ומוסד ובו ממצאי הועדה, מסקנותיה והמלצותיה.
4. להגיש למועצה להשכלה גבוהה דו"ח מסכם המתייחס באופן יוזמני להכשרת המורים בתחום לשון עברית בישראל.

אני מודה לכם על הסכמתכם לקחת חלק במשימה חשובה זאת, ושמוח בזאת למנות אתכם לוועדת הערכת האיכות.

גבי תמר מעגן אפרתי תרכז את עבודת הועדה.

פרטים לגבי פעילות הועדה וסמכויותיה מופיעים בנספח המצורף.

אני מאחל לכם עבודה פורייה והצלחה רבה.

בברכה,

פרופ' אדו פרלמן
סיו"ר המועצה להשכלה גבוהה

מצ"ב: נספח לכתב המינוי

העתק:

ד"ר ורדה בן-שאול, סמנכ"ל הערכת איכות, מל"ג
גבי תמר מעגן-אפרתי, רכזת הועדה, האגף להערכת איכות, מל"ג

נספח 2: סדר יום הביקור

שעות	הגורם עמו נפגשים	שמות המשתתפים
9:00-9:30	מפגש פתיחה : הנהלת המוסד (ללא ראש החוג)	פרופ' יחזקאל טלר-נשיא ד"ר סטן סופר-ראש היחידה להערכת איכות והבטחתה ד"ר אסנת ארגמן-דיקנית לימודי מוסמך סגנית נשיא ד"ר מסדה סטודני-דיקנית לימודי תואר ראשון בחינוך ד"ר פני שמעוני-ראש מערך ההדרכה הפדגוגית ד"ר נטע ברנסקי-דיקן לימודי המשך ופיתוח מקצועי
9:30-10:15	ראש החוג	ד"ר מיכל סיני
10:15-10:45	ראש/י המסלולים/ים בהם נלמד החוג להוראת לשון עברית	ד"ר פני שמעוני-ראש מערך ההדרכה הפדגוגית
10:45-11:30	סגל ליבתי המלמד בתכנית	רותם שטיינר יוסף ד"ר אסנת ארגמן ד"ר יהונתן וורמסר
11:30-12:15	מדריכים פדגוגיים	דקלה ברוקמן דליה יוסף עידית דומיין שמאי
12:15-13:00	ארוחת צהריים (פגישה סגורה של הוועדה)	חדר ישיבות 513
13:00-13:45	סיור בספרייה + סיור במרחב טכנולוגי חדשני	גב' נואל נפאע-חסון מנהלת הספרייה גב' לימור הררי-ראש מחלקת חדשנות וטכנולוגיה בהוראה
13:45-14:30	סטודנטים וסטודנטיות	
14:30-15:15	בוגרים ובוגרות	
15:15-15:30	הפסקה	
15:30-15:45	מפגש סיכום : הנהלת המוסד והתכנית	חדר ישיבות 513
15:45-16:15	ישיבת סיכום פנימית של הוועדה	חדר ישיבות 513

נספח 3: עקרונות לבניית הסילבוסים

- יש להקפיד על התאמה בין שם הקורס לבין תוכנו.
- כל הפריטים הביבליוגרפיים צריכים להיות רלוונטיים לנושא הקורס.
- יש להבחין בבירור בין קריאת חובה לקריאת רשות.
- יש להקפיד לפרט את הביבליוגרפיות לפי שמות המחברים (א"ב) ולפי שנים (מן המוקדם למאוחר).
- יש לשלב מקורות קאנוניים מכוננים עם מקורות חדשים ועדכניים מן העשור האחרון,
- חומרי לימוד ומילונים יופיעו בסילבוסים בקטגוריה נפרדת של חומרי עזר.
- יש לשלב פריטים באנגלית – למשל ערכים מתוך האנציקלופדיה *Encyclopedia of EHL*,
Hebrew Language and Linguistics 2013 האנציקלופדיה נמצאת גם אונליין.
- רצוי להשתמש ביחידות רלוונטיות של האוניברסיטה הפתוחה.
- פריטי הביבליוגרפיה צריכים להיות מעודכנים, ויש להשתמש במהדורות מעודכנות של ספרים ותיקים. למשל, יש להיעזר בספרו החדש של י' בלאו (תש"ע) ולא במהדורה מתשל"ב. ראו להלן.
- יש להקפיד על דיוק ברישום הפרטים הביבליוגרפיים, כולל מספרי עמודים של מאמרים ופרקים.

הערות פרטניות על סילבוסים

- יש להקפיד על רישום נכון של הביבליוגרפיה גם מבחינת שמות המחברים גם מבחינת סדר השנים של המחברים, כמצוין לעיל.
- **מיומנויות הבנה והבעה ללשונאים** – חסר ספרה של לבנת.
- **הפסיכולוגיה של הלשון (סמינריון)** – למה לשון מגדר נכללים בקורס?
- **סמנטיקה ומילונאות א/ב** – יש לציין את היחידות אצל לבנת; חסר ספרו של ניר על סמנטיקה.
- **פרקים בלשון המקרא** – חסר רבין, ח' (תשל"ג), משמעויותיהן של הצורות הדקדוקיות בלשון המקרא ובלשון ימינו, ירושלים, אקדמון; בלאו, יהושע (תש"ע), תורת ההגה והצורות של לשון המקרא, ירושלים, האקדמיה ללשון העברית; המילונים המקראיים, כולל מילון קדרי; איפה גזניוס וז'ואון-מוראוקה? בסילבוס אחר באותו שם – המילונים נכללו וכן בלאו.
- **לשון חכמים** – ניר לא כתב את היחידה על לשון חכמים באו"פ אלא שמעון שרביט! למה שורצולד נכללה בעניין ההבדל בין לשון המקרא ללשון ימינו?
- **הדרכה ביבליוגרפית** – קדרי לא כתב את יחידות האוניברסיטה הפתוחה הרשומות בביבליוגרפיה, אלא חוקרים אחרים. כדאי להוסיף את מילוני אריאל.
- **התפתחות תקינה של תקשורת, שפה ודיבור** – לפי השינויים המתוכננים בחוג, יש להעביר את הקורס הזה ללימודי יסוד והעשרה. במקומו יש להכניס לתוכנית את הקורס "חברה, תקשורת ולשון".

- **חברה תקשורת ולשון** – בעניין הנורמטיביות, כדאי להוסיף את שורצולד "נורמות של הוראה ונורמות של לשון" בספר "מחקרים בעברית בת זמננו" תשע"ט. אין התייחסות להבדלים סוציאוקונומיים. חסרה התייחסות ל"גוני לשון" של שורצולד (תעודה יח, ועכשיו בספר החדש).
- **יסודות הדקדוק העברי א** – הרבה ניקוד, כדאי להיעזר גם בגושן-שפירא ובספרו של בלאו לבתי הספר
- **יסודות הדקדוק העברי ב** – כנ"ל
- **לקות שפה - למידה והשלכותיה על תלמידים בחינוך העל-יסודי** – קורס זה לא צריך להיכלל בקורסי הליבה של התוכנית בלשון. זהו קורס כללי שהוא חובה על כל התלמידים המתמחים בהוראה בעל-יסודי. במקום קורס זה יש להוסיף קורס על התגבשות העברית החדשה.
- **בלשנות כללית ושמית** – קדרי לא כתב את יחידה 1 באו"פ! ניר לא כתב את יחידות 4-5 במבוא לבלשנות. זהו קורס של "תפסת מרובה לא תפסת". יותר מדי נושאים בצורה שטחית ולא ממצה.
- **חקר השיח** – כדאי להוסיף לביבליוגרפיה את ספר היסוד של עדינה עבאדי 1988 תחביר השיח של העברית החדשה. ירושלים: מאגנס.
- **הבעה בעל-פה** – הביבליוגרפיה ברובה מיושנת. כדאי להיעזר במחקרים על דיבור לעומת כתיבה (האלידי, בייבר, טאנן, צייף, קרול, נורית פלד ועוד).
- צריך להפנות בכל הביבליוגרפיות לערכים מתוך האנציקלופדיה ללשון העברית EHL: Encyclopedia of Hebrew Language and Linguistics 2013 האנציקלופדיה נמצאת גם אוניין.
- יש לרשום בתוכנית החוג את הקורס "חברה, תקשורת ולשון", ואת הקורס "ארמית מקראית".